

Олена Голубєва

ORCID ID 0000-0003-4115-3110

Олег Кітура

ORCID ID 0000-0003-0434-8277

Олег Розумний

ORCID ID 0000-0003-3225-8375

Андрій Фатальчук

ORCID ID 0000-0001-8944-4051

Національного університету оборони України

імені Івана Черняховського

DOI 10.33099/2617-1775/2019-01/102-111

АНАЛІЗ ЗОВНІШНІХ І ВНУТРІШНІХ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ДОПРИЗОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ

У статті проведено аналіз публікацій з питань підготовки допризовної молоді до служби у військах. Виявлені суперечності, негативні чинники та їх вплив на кількісну та якісну підготовку допризовної молоді. Проведено диференціацію існуючої моделі організації підготовки допризовної молоді за групами проблемних питань. На їх основі визначено впровадження системного моніторингу (соціологічних досліджень) людського потенціалу з метою корегування управлінських рішень щодо підготовки допризовної молоді до виконання громадського і конституційного обов'язку, захисту суверенітету та територіальної цілісності України.

Ключові слова: скорочення людського ресурсу; допризовна підготовка молоді; трудова; стаціонарна міграція; “лінгвістично ізольоване населення”; негативні виклики; криза.

Постановка проблеми. Вибір європейського шляху розвитку, прийняття західноцивілізованих стандартів вимагає від українського суспільства та влади певних зусиль перебудови та реформування країни. Формування глобального інформаційного простору, запровадження новітніх технологій впливає на всі сфери життя світової спільноти, створює єдине світове освітнє середовище.

Розповсюдження знань про європейську систему освіти, реалізація можливостей українців щодо мобільності навчання, інтернаціоналізація освітніх і навчальних послуг, здійснення навчання різними мовами – все це веде до відтоку за кордон на навчання найбільш підготовленої допризовної молоді, яка бажає отримати освіту у європейських країнах з перспективою мати роботу та громадянство.

Проведення операції об'єднаних сил на сході України, захист держави потребують забезпечення людськими ресурсами, формування військового кадрового резерву. Проблема забезпечення Збройних Сил України далі ЗСУ людськими ресурсами стає актуальною. Так, у Міністерстві оборони України у 2017–2018 роках [1] були труднощі з набором призовників на строкову службу.

У кожній державі до виконання військового обов'язку залучаються певні категорії населення. Формування кадрового резерву здійснюється зі складу військовозобов'язаних громадян держави [2]. В Україні, відповідно до військового обов'язку, громадяни підрозділяються на наступні категорії:

допризовники - особи, що підлягають приписці до призовних ділянок;

призовники - особи, що приписані до призовних ділянок;
військовослужбовці - особи, що проходять військову службу;
військовозобов'язані - особи, що знаходяться в запасі для комплектування ЗС України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт по забезпеченню оборони держави;

Актуальність дослідження проблем організації підготовки молоді до захисту держави викликана такими чинниками:

прийняттям таких правових актів: “Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді”, “Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки” [3; 4];

системними змінами в якості підготовки допризовної молоді;

покращення якості освітнього процесу школярів (студентів) для кращого засвоєння матеріалу з предмету “Захист Вітчизни”;

подальшим удосконаленням системи національно-патріотичного виховання та протидії впливу негативних чинників на підготовку допризовної молоді до захисту Вітчизни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми готовності учнівської молоді до служби в ЗС України вивчали В. Ягупов, В. Івашковський, М. Томчук; підготовку юнаків до служби в ЗС України у процесі вивчення предмету “Захист Вітчизни” досліджували Г. Єдинак, О. Кириченко, В. Третяков.

Курс України на створення професійної армії веде до переходу ЗС на контрактну основу їх комплектування, це призведе до зменшення кількості юнаків, які будуть призвані до війська для проходження строкової військової служби в мирний час та збільшення числа випускників різних рівнів навчальних закладів, які після досягнення 27-річного віку (без проходження військової служби) стануть на військовий облік як військовозобов'язані і можуть призначатися для комплектування військових частин на воєнний час лише з допризовною підготовкою.

Навчальні заклади стають єдиним центром з підготовки молоді у теоретичному, практичному, фізичному і морально-психологічному плані до майбутньої військової діяльності.

Слід відмітити, що негативно, вплинув на систему підготовки допризовної молоді, став наказ Міністерства освіти і науки України № 1205 від 06.12.2010 року “Про затвердження Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів” [5], яким встановлено найнижчу оплату вчителям (як керівникам гуртків), які відповідали за військово-патріотичне виховання учнів. Найнесприятливішим фактором стає кадрове забезпечення викладачами предмету “Захист Вітчизни” у зв'язку з низькою заробітною платою. На ці посади призначають переважно вчителів фізичної культури, що є основною причиною втрати професійного та якісного викладання предмету.

Основна робота з військово-професійної орієнтації учнів проводиться під час здобуття загальної середньої освіти. На нашу думку, доцільно при завершенні курсу “Захист Вітчизни” [6;7] проводити анкетування учнів щодо

готовності їх до служби, використовуючи методики, які застосовуються Міністерством оборони України для визначення готовності до строкової служби, вступу до вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти (далі – ВВНЗ, ВНП ЗВО), контрактної служби.

Сучасні виклики, що стоять перед Україною вимагають подальшого вдосконалення освітнього процесу, підвищення ролі національно-патріотичного виховання молоді, підготовки її до виконання обов'язку щодо захисту Батьківщини.

Дослідники І. Каленюк, О. Куклін, В. Ямковий [8] у своїх публікаціях розкривають сутність ризиків у сфері вищої освіти; характер основних зовнішніх ризиків для розвитку вітчизняної системи вищої освіти. Л. Шевченко [9] розглядає освітню безпеку України в умовах глобалізації. Н. Нечипор наводить аналіз чинників, що спричиняють загрозу безпеці освітнього середовища ВВНЗ, ВНП ЗВО [10].

Проте, у публікаціях мало уваги приділяється аналізу чинників, що негативно впливають на підготовку допризовної молоді нашої держави.

Мета статті є аналіз чинників та тенденцій що мають місце у підготовці допризовної молоді.

Методи дослідження. Узагальнення та аналіз інформаційно-аналітичних матеріалів за відкритими і електронними (Інтернет) джерелами.

Виклад основного матеріалу. Виявлення суперечностей, проблем, викликів та їх вплив на підготовку допризовної молоді для ЗС України в перспективі дає можливість визначення пріоритетів, пошук керуючих впливів оптимальної стратегії в області забезпечення мобілізації людського потенціалу, створення військового резерву. Коригування управлінських рішень повинно бути спрямовано на досягнення кінцевого результату – кількісну та якісну підготовку військових фахівців для захисту держави.

На підготовку допризовної молоді впливає багато зовнішніх й внутрішніх чинників:

- військове протистояння на сході;
- соціально-економічна стагнація в державі;
- масштабна трудова міграція;
- брак духовності і моральності у суспільстві;
- скорочення народжуваності населення.

В українському суспільстві має місце думка про можливість вирішення проблем держави за допомогою зовнішніх факторів. Надія на вирішення сучасних проблем України за рахунок зовнішньої допомоги – це ознака патерналізму, що притаманний певній частини українського суспільства. Неспроможність взяти відповідальність за власну долю – це суть людини з патерналістичною орієнтацією.

Всесвітня енциклопедія Інтернету Вікіпедія визначає, патерналізм (лат. *paternus* – батьківський) – як систему відношень, при якій влада забезпечує

потреби громадян, яка в обмін за це нав'язує моделі поведінки, як власної так і публічної.

У внутрішньодержавних відношеннях – принципи й практика державного управління, яке побудоване за зразком контролю держави над людьми (аналогічно контролю батька над дітьми в патріархальній родині).

В міжнародних відношеннях патерналізм – опіка крупними державами слабких країн, колоній, підконтрольних територій.

В трудових відношеннях патерналізм – система додаткових пільг, субсидій і виплат на підприємствах за рахунок власників з метою закріплення кадрів, підвищення виробництва, зменшення напруги.

Дослідження інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. Птухи НАН України [11] свідчать що новим загрозливим фактором України стає зменшення чисельності її населення. Організація Об'єднаних Націй визначає невпинне погіршення в Україні демографічного становища у зв'язку з низьким рівнем народжуваності, високою смертністю населення.

Особливу актуальність сьогодення представляє фактор масової міграції молодого населення України. Низька оплата праці, зневага до законів, занепад моралі, корупція, нігілізм до етичних принципів минулого покоління, що утвердилися у суспільстві, є наслідком протистояння між зростаючою вартістю робочої сили і її низькою ціною; між зростаючими потребами і можливостями їхнього задоволення. Соціологічна група “Рейтинг” [12] оприлюднила наступні дані:

можливість працевлаштування за кордоном шукають 44 % українців;

молодь від 18 до 30 років складає 68 %;

41 % українців мають бажання назавжди покинути Україну заради нової роботи.

Молодь України стала головним трудовим ресурсом для ЄС, Польщі, Росії інших країн. Трудові мігранти, які шукають шляхи досягнення власного добробуту, мають краще фізичне і психологічне здоров'я, освіту, вміння, навички. Погіршення умов життєдіяльності широких верств населення в подальшій перспективі призведе до зростання міграції, наслідком якої є зміна громадянства та місця проживання українців.

До негативних викликів трудової й стаціонарної міграції що впливають на мобілізаційну підготовку молоді, можна відзначити такі:

зміна чисельності, структури населення внаслідок переходу трудової міграції у постійну;

процес старіння нації, зміна вікового, статевого, сімейного, етнічного складу;

послаблення сімейних зв'язків, нестабільність шлюбів, посилення соціального сирітства, що негативно впливає на народжуваність, розвиток сім'ї, спричиняє значні економічні втрати;

формування у молоді стереотипу, ментальності, згідно з якою досягти пристойного рівня життя можна шляхом трудових поїздок за кордон;

формування психології правого нігілізму серед населення.

Знаходження оптимальних шляхів запобігання впливу означених викликів і прийняття відповідних рішень вимагає побудови динамічних моделей, які містять відповідні програми щодо обробки соціологічних даних електронним обчислювальним засобом. Важливим є систематичне проведення ґрунтовного дослідження стану національно-патріотичного виховання молоді.

На теперішній час відсутні достовірні показники чисельності населення України. Водночас соціологічні дослідження сприяють своєчасному висвітленню процесів і явищ у суспільстві. У період військового протистояння створення бази інформаційно соціологічного забезпечення допризовної молоді, методики аналізу соціологічної інформації, порядок і характер її використання дуже важливі для підготовки військового резерву не тільки в теперішній час, а й на перспективу.

На нашу думку, доцільно посилити державну політику щодо формування національного мовно-культурного простору серед національних меншин, мігрантів та стійкості її до зовнішнього втручання. Зі вступом України в Європейський союз (на перспективу) тенденція прибуття мігрантів із бідніших країн у нашу країну поступово збільшиться це призведе до утворення все більшої кількості субкультур з вужчою ідентичністю і лояльністю, а незадовільне оволодіння українською мовою мігрантами збільшить проблеми повноцінної інтеграції їх в українське суспільство. Прибуття мігрантів для громадянських суспільств ЄС стало проблемою. Так, на 1 людину у Австрії кількість заяв мігрантів, бажаючих бути громадянами цієї країни, склало 25 осіб, 75 % мігрантів не володіють німецькою мовою. Австрія не в змозі соціально-економічно забезпечити мігрантів прожитковим стандартом Євросоюзу, ресурси країни обмежені. Більшість держав Євросоюзу із застереженням відносяться до в'їзду мігрантів.

Без знання державної мови допризовна молодь не може реалізувати себе в українському суспільстві, вона змушена мігрувати за кордон на навчання, на роботу, після чого вони не повертаються на Батьківщину.

“Лінгвістично ізольоване населення” по-різному позиціонує себе до процесів державотворення, політичного ладу, соціальних інститутів, сповідує, нерідко, різні цінності, що негативно впливає на мобілізаційну підготовку молоді, створення військового резерву держави. Підвищення ролі української мови як національної цінності - основне завдання соціалізації і інтеграції національних меншин, мігрантів. Прийнятий закон “Про освіту” не порушує міжнародних зобов'язань України, Конвенції Ради Європи, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. У законі закладено реальні можливості для того, щоб діти, незалежно від етнічного походження, повноцінно володіли як державною, так і рідною мовами. Впровадження цього закону – це захист та сталий розвиток освітнього простору, формування українського мовно-культурного простору держави, визначальний чинник і важливий стратегічний ресурс зміцнення України та забезпечення конкурентоспроможності молоді нашої держави серед інших країн і, як наслідок – основа бойової готовності і боєздатності збройних сил.

У 2015 році Українським інститутом соціальних досліджень проведено дослідження [5] “Здоров’я нації та поведінкові орієнтації учнівської молоді”. Кожен п’ятий підліток вважає стан здоров’я посередніми або поганим., у дівчат воно удвічі гірше, ніж у хлопців. Щоденним фізичним вправам займаються 18 % учнів у сімнадцятирічному віці.

Від якості підготовки допризовної молоді, її освіченості, здорового способу життя, попередження девіантної поведінки залежить рівень бойової готовності та боєздатності Збройних Сил України.

Підготовка допризовної молоді, військового резерву залежить від чисельності населення, якості освіти, що визначає розвиток науки, техніки, озброєння, їх застосування - все це впливає на оборону держави.

Аналіз сучасного стану підготовки кадрового військового резерву (допризовної, призовної молоді) до захисту держави виявив низку проблем, наявність потенціальних викликів, що потребує:

мінімізації соціального виключення молоді з українського освітнього простору;

створення умов для рівності освітніх шансів громадян країни;

оптимізації мережі загальноосвітніх навчальних закладів (військово-спортивного напрямку), що дає - дає збільшить чисельність молоді, готової до виконання обов’язку щодо захисту Батьківщини;

посилення профорієнтації молоді, популяризації й рекламування військової професії;

розроблення і формування нових стандартів військово-прикладних програм, які відповідатимуть вимогам часу;

активізації дослідження сучасного стану національно-патріотичного виховання дітей та молоді, організації його систематичного, поточного моніторингу;

проведення перепису населення України, виявлення демографічних втрат та їх вплив на формування військового резерву, що потребує обрахунків та оцінювання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На підставі наведеного аналізу чинників та тенденцій стану мобілізаційного резерву держави і підготовки військового кадрового резерву військовозобов’язаних громадян в умовах військового конфлікту нагальним є завдання підвищення якості підготовки допризовної молоді до захисту Вітчизни і готовності її до виконання військового обов’язку. Подальші дослідження доцільно спрямувати на завчасне виявлення чинників, тенденцій, негативного впливу на формування військового кадрового резерву та своєчасне прийняття регулюючих заходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Свешніков С. В., Бочарніков В. П. Аналіз воєнно-політичних відносин. *Воєнно-наукова праця*. К.: НУОУ, 2018. С.10.
2. Рибидайло А. А., Турейчук А. М., Прокопенко О. С. Аналіз досвіду провідних країн світу щодо формування та використання кадрового резерву у збройних силах *Збірник*

наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень імені Івана Черняхівського. К.: НУОУ, 2017. № 2 (60). С. 121–128.

3. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641. URL: <http://old.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative/4068>.

4. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки: Указ Президента України від 13.10.2015 р. № 580/2015. *Урядовий кур'єр*. 2015.15.10. С. 10.

5. Голубева О. М., Мітягін О. О., Коваленко В. А. Національно-патріотичне виховання – складова становлення громадянина, військовослужбовця-патріота. *Збірник наукових праць Військова освіта*. К.: НУОУ, 2016. № 1 (33). С. 65.

6. Навчальна програма предмета “Захист Вітчизни” для навчальних закладів системи загальної середньої освіти (рівень стандарту). наказ Міністерства освіти і науки від 23.10.2017 №1407. URL: <https://viktorpoli.blogspot.com/p/1.html>.

7. Про затвердження Інструкції про організації та проведення військово-професійної організації молоді та прийому до вищих навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів: наказ Міністерства оборони України від 05.06.2014 р. № 360. URL: <https://законодавство.com/...nakazi/nakaz-minoboroni-ukraj>.

8. Каленюк І. С., Куклін О. В., Ямковий В. А. Сучасні ризики розвитку вищої освіти в Україні. Проблеми вищої школи №344/2013. *Офіційний вісник України*. 2013. №50. С. 18–136.

9. Шевченко Л. С. Освітня безпека України в умовах глобалізації. *Науковий збірник Волинського національного університету ім. Л. Українки*. 2009. №4. С. 291–296.

10. Нечипор Н. М. Організаційно-педагогічні умови формування безпечного освітнього середовища у вищому військовому навчальному закладі. *Педагогічна освіта*. – Scientific Journal ScienceRise № 9/5(14). 2015.

11. Економіка України за січень–серпень 2017. Державна служба статистики України. *Урядовий кур'єр*. 2017. 10 жовтня.(№189).С. 6.

12. Прокопчук С. Хоч хвилину біля вас перепочину. *Урядовий кур'єр*. 2017. 20 жовт. (№ 197). С. 10.

REFERENCES

1. Svyeshnikov S., Bocharnikov V. (2018). Analiz voyenno-polity`chny`x vidnosy`n. *Voyenno-naukova prasya*. [Analysis of military-political relations]. Kiev, NUOU imeni Ivana Cheriakovskoho, 10 (in Ukrainian).

2. Rybydailo A. (2017). Analiz dosvidu providnykh krain svitu shchodo formuvannia ta vykorystannia kadrovoho rezervu u zbroinykh sylakh [An analysis of experience of leading countries of the world is in relation to forming and drawing on skilled reserve in the armed forces]. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen NUOU imeni Ivana Cherniakhovskoho*. Київ, 2 (60), 121-128 (in Ukrainian).

3. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy published vid 16 chervnia 2015 № 641 Pro zatverdzhennia Kontseptsii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei i molodi, Zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei i molodi ta metodychnykh rekomendatsii shchodo natsionalno-patriotychnoho vykhovannia u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh. [Order of Department of education and science of Ukraine published from 16 june 2015 № 641 About claim of Conception of national and patriotic education of children and young people, Measures in relation to realization of Conception of national and patriotic education of children and young people and methodical recommendations in relation to national and patriotic education of y general educational establishments]. <http://old.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative/4068> (in Ukrainian).

4. Stratehiia natsionalno-patriotichnoho vykhovannia ditei ta molodi na 2016–2020 roky: Ukaz Prezydenta Ukrainy (13.10.2015 № 580/2015). [Strategy of national and patriotic education of children and young people on 2016-2020, ratified by Decree of President of Ukraine published from 13.10.2015 № 580/2015]. Holos Ukrainy. published from 14 zhovt. 2015, 10 (in Ukrainian)

5. Holubeva O., Mitagin O., Kovalenko V. (2016). Natsionalno-patriotichne vykhovannia – skladova stanovlennia hromadianyna, viiskovosluzhbovtisia-patriota. [National and patriotic education is a constituent of becoming of citizen, serviceman-patriot]. Zbirnyk naukovykh prats. Viiskova osvita. NUOU imeni Ivana Cheriakovskoho. Kyiv, 1 (33), 65 (in Ukrainian).

6. Navchalna prohrama predmeta “Zakhyst Vitchyzny” dlia navchalnykh zakladiv systemy zahalnoi serednoi osvity (riven standartu): nakaz Ministersvo osvitu i nauku vid 23.10.2017 №1407. [An on-line tutorial of object is "Defence of Motherland" for educational establishments of the system of universal middle education (level of standard), order Metal-oxide-semiconductor published from 23.10.2017 №1407]. <https://viktorpoli.blogspot.com/p/1.html> (in Ukrainian).

7. Instruksia pro orhanizatsii ta provedennia viiskovo-profesiinoi orhanizatsii molodi ta pryomu do vyshchych navchalnykh zakladiv ta viiskovykh navchalnykh pidrozdiliv vyshchych navchalnykh zakladiv: nakaz Ministerstva oborony Ukrainy published 05.08.2014 № 360. [About claim of Instruction about organizations and realizations of military-professional organization of young people and reception to higher educational establishments and military educational subdivisions of higher educational establishments: order of Department of defense of Ukraine, published 05.08.2014. № 360]. <https://zakonodavstvo.com/...nakazi/nakaz-minoboroni-ukraj> (in Ukrainian).

8. Kaleniuk I., Kuklin O., Yamkovi V. (2013). Suchasni ryzyky rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini. Problemy vyshchoi shkoly. [Modern risks of development of higher education are in Ukraine. Of problem of higher school]. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy, 50, 18–136. (in Ukrainian).

9. Shevchenko L. (2009). Osvitnia bezpeka Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Educational safety of Ukraine in the conditions of globalization]. Naukovi zbirnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu im. L. Ukrainky, 4, 291–296 (in Ukrainian).

10. Nechypor N. (2015). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia bezpechnoho osvitnoho seredovyscha u vyshchomu viiskovomu navchalnomu zakladi / [Organizationally-pedagogical terms of forming of safe educational environment are in higher military educational establishment]. Pedahohichna osvita. Scientific Journal “ScienceRise”. 9(14) (in Ukrainian).

11. Ekonomika Ukrainy za sichen–serpen 2017. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [An economy of Ukraine is for January-August. Government service of statistics of Ukraine]. Uriadovi kurier, published vid 10 zhovt. 2017, (189), 6 (in Ukrainian).

12. Prokopchuk S. (2017) Khoch khvylynu bilia vas perepochynu [Though minute near you will rest]. Uriadovi kurier. published 20.10.2017, (197), 10. (in Ukrainian).

РЕЗЮМЕ

Олена Голубева

Олег Китура

Олег Розумный

Андрей Фатальчук

Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

Анализ внешних и внутренних факторов влияния на организацию допризывной подготовки молодежи

В статье проведен анализ публикаций по вопросам подготовки допризывной молодежи к службе в войсках. Выявлены противоречия, негативные факторы и их влияние на количественные и качественные показатели подготовки допризывной молодежи. Проведена

дифференциация существующей модели организации подготовки допризывной молодежи по группам проблемных вопросов. На их основе целесообразно проводить системный мониторинг (социологические исследования) человеческого потенциала с целью корректирования управленческих решений по подготовке допризывной молодежи к выполнению гражданского и конституционного долга, защите суверенитета и территориальной целостности Украины.

Ключевые слова: сокращение человеческого ресурсу; допризывная подготовка молодежи; трудовая; стационарная миграция; “лингвистически изолированное население”; кризис.

SUMMARY

Olena Golubeva

Oleg Kitura

Oleg Rozumnyi

Andrii Fatalchuk

National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi

Analysis of external and internal factors of influence on the organization of pre-accreditation of youth

Introduction. *Ukraine's choice of the European way of development creates a united educational environment – it leads to the outflow of abroad for the studying of the most trained pre-conscripts youth, who wants to get education in European countries with the prospect of having work and citizenship. The Operation of the united forces in the East of Ukraine, defense of the state requires the provision of human resources, the formation of a military personnel reserve. Providing of the Armed Forces of Ukraine with human resources is becoming an actual problem.*

Purpose. *Analysis of factors and trends affecting the training of pre-conscripts.*

Methods. *Summarization and analysis of information and analytical materials on open and electronic (Internet) sources.*

Results.

Educational institutions become the only center for training young people in the theoretical, practical, physical and moral-psychological terms of future military activity.

Detection of the influence of external and internal factors on the preparation of pre-conscripts youth:

military confrontation in the East;

socio-economic stagnation in the state;

large-scale labor and stationary migration;

reduction of population

lack of spirituality and morality in society;

reduction in the birth rate of the population.

To the negative challenges of labor and stationary migration that affect the mobilization of youth, one can note:

change in the number, structure of the population as a result of the transition of labor migration into a permanent one;

process of aging of the nation, change of age, sexual, family, ethnic composition;

weakening of family ties, the instability of marriages, the weakening of social forces, which negatively affects fertility, the development of seven, causes significant economic losses;

formation in the youth of a stereotype, mentality, which achieved the achievement of living standards can be through labor travel abroad;

formation of the psychology of right nihilism among the population.

Finding the best ways to prevent the impact of these challenges and make appropriate decisions requires the creation of a database of informational and sociological support for pre-conscripts youth, the methodology for analyzing sociological information, the procedure and nature of its use are very important for the preparation of a military reserve, not only during the period of military confrontation but also in the future.

The analysis of the current state of military reserve preparation (pre-conscription, reckless youth) to protect the state has revealed a number of problems, the presence of potential challenges that require a practical solution:

minimizing the social exclusion of young people from the Ukrainian educational space;

creation of conditions for equality of educational chances of citizens of the country;

optimization of the network of general educational institutions (military-sports direction), which gives an increase in the number of young people ready to fulfill their duty to protect the Motherland;

strengthening of professional orientation of youth, popularization and promotion of military profession;

development and formation of new standards of military applications that will meet the requirements of time;

intensifying the study of the current state of national-patriotic education of children and youth, organization of its systematic, ongoing monitoring.

Originality. *The identification of contradictions, problems, challenges and their impact on the preparation of pre-conscription youth for the Armed Forces of Ukraine in the long term perspective provides an opportunity to identify priorities, search for the control of the effects of an optimal strategy in the field of mobilizing human potential, and creating a military reserve. Adjustment of managerial decisions should be aimed at achieving the final result – quantitative and qualitative training of military specialists to protect the state.*

Conclusion. *The level of combat readiness and combat capability of the Armed Forces of Ukraine depends on the quality of pre-conscripts training, their education, healthy lifestyle, and the prevention of deviant behavior.*

Preparation of pre-conscripts youth, military reserve depends on the population size, the quality of education, which determines the development of science, technology, weapons, their use all affects the defense of the state.